

KLASİK TÜRK EDEBİYATINDA HAYÂLE OLUŞTURULAN EDEBÎ TERİMLERİN KULLANIMLARI

İhsan BULUT

İşık Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Erbil / Irak

Anahtar Kelimeler: Klasik Türk Edebiyatı, Hayâl, Hayâl-i Dakik, Edebî Terim, Tezkire.

ÖZET

Hayâl kavramı gerek edebî, tasavvufî ve gösteri sanatlarına ait bir terim olarak gerekse gerçek anlamıyla divan şiirinde sıkça kullanılan bir kelime olarak karşımıza çıkmaktadır. Pek çok bilim dalında olduğu gibi klasik edebiyatta da geçmişte kullanılan edebî terimlerin divan ve tezkirelerdeki yüklendikleri manaları tam tespit etme önemli bir problem olarak önümüzde durmaktadır. Bu bağlamda edebî terimler arasında çok önemli bir yer tutan hayâl ve hayâlden müştâk kavramların da kullanımları örneklerle aydınlığa kavuşturulması gerekmektedir. Bildirimizde, divan şiirinde bir edebî terim olarak hayâlin, “şî‘r-i hayâl-engîz, ebyât-ı hayâl-engîz, nâzım-ı dakîk-hayâl, hayâlât-ı garîb, hayâl-güster, hayâl-i hâs, rengîn hayâl, muhayyel söz, şebistân-ı hayâl, nâzik hayâl, ince hayâl, kej hayâl, yanlış hayâl, hayâl-i hâm, fânûs-ı hayâl, hayâl-i zıll tamlamalarıyla değişik asırlardan seçilmiş divan ve tezkirelerdeki kullanımlarını ve anlamlarını örnekler üzerinden izah etme amacı güdülmüştür.